



## Thư ngỏ gửi Thủ tướng Chính phủ

*Liên quan đến dịch Covid-19 đang diễn ra trên toàn cầu và hành động của Việt Nam để giải quyết các mối đe dọa từ buôn bán động vật hoang dã bất hợp pháp*

Kính gửi Ngài Nguyễn Xuân Phúc,  
Thủ tướng Chính phủ nước CNXHVN Việt Nam

Chúng tôi, đại diện các tổ chức phi lợi nhuận Việt Nam và quốc tế hoạt động trong lĩnh vực bảo tồn thiên nhiên và động vật hoang dã, xin trình bày với Ngài một vấn đề vô cùng quan trọng liên quan đến chủng virus corona mới (Covid-19) và biện pháp giảm thiểu các mối đe dọa khiến dịch bùng phát hơn.

Như Ngài đã biết, dịch Covid-19 bùng phát khiến người dân Việt Nam lo lắng về sức khỏe và gây tổn hại đáng kể cho nền kinh tế Việt Nam và sức khỏe cộng đồng. Cũng như đợt bùng phát dịch SARS năm 2003 từng cướp đi sinh mạng của 5 người Việt Nam, chủng virus corona mới này được cho là lây từ động vật hoang dã sang người do tiếp xúc gần ở một chợ hải sản tại Vũ Hán, Trung Quốc, nơi diễn ra tình trạng buôn bán động vật hoang dã bất hợp pháp. Các tài liệu khoa học hiện đã chứng minh được virus corona có nguồn gốc từ dơi và được truyền qua một vật chủ trung gian là động vật hoang dã cho con người. Các loài đóng vai trò vật chủ trung gian lây truyền dịch bệnh lần này tuy chưa được xác định chắc chắn, nhưng một nhóm nghiên cứu ở Trung Quốc cho rằng đó có thể là tê tê. Bất luận đó là loài cụ thể nào, vẫn có thể khẳng định rằng hoạt động buôn bán động vật hoang dã là một nguyên nhân gây ra sự lây truyền dịch bệnh thông qua tiếp xúc gần giữa con người và động vật hoang dã.

Nhìn lại lịch sử gần đây, không ít đại dịch trong vòng 20 năm qua cho thấy mối liên hệ rõ với các ổ chứa virus trong các quần thể động vật hoang dã. Dịch SARS cuối

năm 2002 và đầu 2003 từng lây nhiễm cho hơn 8.000 người ở 37 quốc gia và khiến 774 người tử vong vốn xuất phát từ một chủng virus betacoronavirus mới có nguồn gốc từ dơi thông qua vật chủ trung gian là cây vôi mốc (*Paguma larvata*). Hội chứng hô hấp Trung Đông (MERS-CoV) bùng phát vào năm 2012 khiến 2.494 người lây nhiễm và làm thiệt mạng 858 người cũng bắt nguồn từ một chủng virus corona khác truyền qua lạc đà tới con người<sup>1</sup>. Dịch tả lợn châu Phi (ASF) gần đây càn quét qua Trung Quốc, Việt Nam và 9 quốc gia khác cũng gây ra những tổn thất kinh tế nghiêm trọng và được cho là bắt nguồn từ lợn hoang dã ở châu Phi<sup>2</sup>. Tính đến cuối năm 2019, toàn bộ 63 tỉnh, thành Việt Nam đều chịu ảnh hưởng từ dịch ASF với hơn 5 triệu con lợn bị tiêu hủy.

Dịch Covid-19 đang diễn ra chắc chắn cũng sẽ gây thiệt hại đáng kể cho Việt Nam. Đánh giá ban đầu của Bộ Kế hoạch và Đầu tư cho thấy mục tiêu tăng trưởng GDP của Việt Nam sẽ thấp hơn 0,53% dự kiến nếu dịch bệnh được kiểm soát trong Quý I năm 2020 hoặc thấp hơn 0,71% nếu dịch được kiểm soát trong Quý II<sup>3</sup>. Cho đến nay, ngành hàng không của Việt Nam cũng chịu ảnh hưởng nặng nề với thiệt hại khoảng 10.000 tỷ đồng do bị hủy chuyến trong thời gian dịch<sup>4</sup>.

Bài học từ dịch SARS và nay là Covid-19 rất rõ ràng: Các chủng virus mới sẽ tiếp tục lây truyền từ động vật hoang dã sang người trong quá trình buôn bán và tiêu thụ động vật hoang dã. Nghiên cứu được thực hiện tại Việt Nam và một số nước khác đã chứng minh virus corona tồn tại trong quần thể động vật hoang dã và buôn bán động vật hoang dã tạo cơ hội cho những virus này lây từ động vật hoang dã sang người. Bất chấp những nỗ lực cải cách chính sách và tăng cường thực thi pháp luật bảo vệ động vật hoang dã, tình trạng buôn bán và tiêu thụ động vật hoang dã ở Việt Nam vẫn còn nhiều vấn đề phải bàn. Đặc biệt, ngày càng có nhiều dòng sản phẩm động vật hoang dã bất hợp pháp được chuyển từ thị trường quốc tế đến và qua Việt Nam.

Hạn chế sự tương tác giữa động vật hoang dã và con người thông qua việc thực thi pháp luật mạnh mẽ nhằm chống lại nạn buôn bán động vật hoang dã và thị trường động vật hoang dã là cách tiếp cận hiệu quả nhất để giảm thiểu rủi ro trong tương lai liên quan đến truyền bệnh giữa động vật và người. Là nguồn gốc của đợt bùng phát

<sup>1</sup> Đặc điểm gen và dịch tễ học của chủng virus corona 2019: Gợi ý về nguồn gốc virus và mối liên kết với thụ thể. Lu, Roujian và các cộng sự. The Lancet, 2020. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30251-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30251-8)

<sup>2</sup> Dịch tả lợn châu Phi. Tổ chức Nông lương Liên hợp quốc, 2020. <http://www.fao.org/ag/againfo/programmes/en/empres/ASF/index.html>

<sup>3</sup> Dịch virus corona tác động thế nào đến kinh tế Việt Nam? Nguồn: <https://news.zing.vn/dich-virus-corona-tac-dong-the-nao-den-kinh-te-viet-nam-post1043954.html>

<sup>4</sup> Hàng không Việt Nam thiệt hại lớn trước "con bão" nCoV. Nguồn: <http://baochinhphu.vn/Kinh-te/Hang-khong-Viet-Nam-thiet-hai-lon-truoc-con-bao-nCoV/387320.vgp>

đặc biệt này, Trung Quốc đã thực hiện một số hành động quan trọng để giảm thiểu rủi ro bùng phát dịch bệnh truyền nhiễm trong tương lai bằng cách tạm thời đóng cửa tất cả các chợ động vật hoang dã. Biện pháp này là sự thừa nhận các mối đe dọa nghiêm trọng mà chúng ta phải đối mặt nếu tiếp tục xem nhẹ vấn nạn buôn bán động vật hoang dã.

Để đảm bảo an toàn quốc gia, an ninh kinh tế và sức khỏe cộng đồng cũng như vì mục tiêu gìn giữ các hệ sinh thái quý giá của Việt Nam, chúng tôi đề nghị Chính phủ Việt Nam thực hiện các hành động mạnh mẽ và bền vững để ngăn chặn mọi hoạt động buôn bán và tiêu thụ động vật hoang dã bất hợp pháp tại Việt Nam. Chúng tôi kiến nghị các hành động cụ thể bao gồm:

- Xác định và đóng cửa các chợ và các địa điểm có buôn bán động vật hoang dã bất hợp pháp. Những cơ sở này rõ ràng đang vi phạm nhiều quy định pháp luật hiện hành của Việt Nam.
- Xác định và thực thi lệnh cấm với các nhà hàng bán trái phép các sản phẩm thịt hoang dã.
- Ban hành các quy định bắt buộc với tất cả các nền tảng thương mại điện tử, phương tiện truyền thông xã hội và báo chí trực tuyến để theo dõi, loại bỏ mọi giao dịch, quảng cáo các sản phẩm động vật hoang dã bất hợp pháp.
- Xây dựng các quy định, quy trình nghiêm ngặt để quản lý hiệu quả hoạt động gây nuôi thương mại.
- Cải cách thủ tục tư pháp để nâng cao hiệu quả răn đe, phòng ngừa trong công tác xử lý tội phạm về động vật hoang dã.
- Nâng cao nhận thức hơn nữa cho người dân Việt Nam về những rủi ro của việc tiêu thụ động vật hoang dã đối với an ninh công cộng và sức khỏe cộng đồng.
- Đảm bảo hợp tác liên bộ ngành khi thực hiện các điểm trên.

Thực hiện theo Chỉ thị số 05/CT-TTg ngày 28/1/2020 của Thủ tướng Chính phủ về phòng, chống dịch Covid-19, ngày 6 tháng 2 năm 2020, Tổng cục Lâm nghiệp (TCLN) đã có văn bản đề nghị chính quyền các tỉnh thành kiểm soát buôn bán động vật hoang dã để ngăn chặn virus corona lây lan. Chúng tôi ủng hộ nỗ lực này của TCLN nhưng khuyến nghị Chính phủ nên có những hành động cụ thể, quyết liệt hơn nữa để loại bỏ các ổ dịch virus trong tương lai như đã đề cập.

Ngoài lý do an toàn sức khỏe cộng đồng và kinh tế, những hành động này sẽ chứng tỏ rằng Việt Nam là quốc gia đi đầu trong khu vực về vấn đề chống buôn bán động vật hoang dã bất hợp pháp và bảo tồn đa dạng sinh học.

Chúng tôi, các tổ chức ký tên dưới đây, sẵn sàng hỗ trợ phát triển và thực hiện các sáng kiến để giảm mỗi đe dọa này cho xã hội.

DocuSigned by:  
*Benjamin Rawson*  
5B8E7655899F459...

Benjamin Rawson  
Giám đốc Bảo tồn  
Tổ chức WWF Việt Nam

DocuSigned by:  
*Hà Thăng Long*  
09726BA48ECF4AE...

Hà Thăng Long  
Chủ tịch HDSL  
Trung tâm GreenViet

DocuSigned by:  
*HBTThuy*  
9AFF8529E3834D1...

Hoàng Bích Thủy  
Giám đốc Chương trình  
Tổ chức WCS Việt Nam

DocuSigned by:  
*Josh Kempinski*  
3B7857FD5292405...

Josh Kempinski  
Giám đốc Quốc gia  
Tổ chức FFI Việt Nam

DocuSigned by:  
*Nguyen Phuong Dung*  
3B44562AD92F4AD...

Nguyễn Phương Dung  
Giám đốc  
Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên

DocuSigned by:  
*Thái*  
9903F0977355462...

Nguyễn Văn Thái  
Giám đốc  
Trung tâm Nghiên cứu và Bảo tồn  
ĐVHĐ

DocuSigned by:  
*Nguyen Vu Khoi*  
9F4F93D44F384B7...

Nguyễn Vũ Khôi  
Giám đốc  
Tổ chức Wildlife at Risk

DocuSigned by:  
*Sarah Ferguson*  
E59F22F0FBAA46D...

Sarah Ferguson  
Giám đốc  
Tổ chức TRAFFIC tại Việt Nam

DocuSigned by:  
*Juan Bendixsen*  
0BC6817F27D64C3...

Tuấn Bendixsen  
Trưởng Đại diện  
Tổ chức Động vật Châu Á

DocuSigned by:  
*Trinh Lê Nguyễn*  
11FAC5284EE140A...

Trịnh Lê Nguyễn  
Giám đốc  
Trung tâm Con người và Thiên nhiên

## **CÁC TỔ CHỨC ỦNG HỘ**

1. Trung tâm Hành động và Liên kết vì Môi trường và Phát triển (Change)
2. Tổ chức Free the Bears
3. Tổ chức Humane Society International- Việt Nam
4. Trung tâm Bảo tồn thiên nhiên và Phát triển (CCD)